

31.7.2026

Lausuntopalvelu

VN/9627/202

HE eduskunnalle ammatillisesta koulutuksesta annetun lain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi

Lausuntonne pääasiallinen sisältö

Esityksessä täydennetään ammatillista koulutusta, lukiokoulutusta ja ylioppilastutkintoa koskevaa lainsäädäntöä erityisesti häiriötilanteisiin ja poikkeusoloihin varautumiseksi sekä esitetään työelämätoimikuntiin ja työelämäyhteistyöhön liittyviä muutoksia. AMKE lausuu asiasta ammatillisen koulutuksen osalta.

Koulutuksen jatkuvuuden turvaaminen, varautumisen vahvistaminen ja sääntelyn selkiyttäminen ovat tarpeellisia. Varautumisvelvollisuuden laajentaminen myös yksityisoikeudellisiin järjestäjiin on perusteltua, mutta velvoitteiden tulee olla oikeasuhtaisia ja käytännössä toteutettavissa.

AMKE katsoo, että esitetyt muutokset tukevat koulutuksen järjestäjien mahdollisuuksia toimia häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa. On kuitenkin tärkeää huolehtia siitä, että ne eivät lisää kohtuuttomasti koulutuksen järjestäjien hallinnollista taakkaa.

Esityksen mukaan työelämäkunnat lakkautetaan säästösyistä. AMKE arvioi, että työelämäyhteistyön toimintatapoja on tarpeen kehittää ja uudistaa toimintaympäristön muuttuessa. On kuitenkin tärkeää turvata työelämän rooli mm. tutkintojen kehittämisessä ja työelämävastaavuuden varmistamisessa myös jatkossa.

Häiriötilanteita ja poikkeusoloja koskevat ehdotukset

Esityksessä lisätään koulutuslainsäädäntöön säännökset siitä, miten koulutusta voidaan järjestää häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa sekä millä edellytyksillä koulutuksen järjestäjät voivat poiketa tavanomaisista järjestelyistä. Lisäksi säädetään koulutuksen järjestäjien varautumisvelvollisuudesta.

AMKE pitää tarpeellisena, että häiriötilanteet ja poikkeusolot määritellään säännösten selkeästi ja riittävän laajasti. Tämä ohjaa yhdenmukaisesti koulutuksen järjestäjien päätöksentekoa tilanteissa, joissa normaali toiminta ei ole mahdollista. Samalla se vähentää riskiä siitä, että poikkeavia menettelyjä sovelletaan tapauksissa, joihin niitä ei ole tarkoitettu.

AMKE pitää tärkeänä, että sääntely mahdollistaa tutkinnon näytön toteuttamisen häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa muualla kuin aidoissa työelämän työtilanteissa ja työprosesseissa sekä tarvittaessa muilla toteutustavoilla. Jotta menettely olisi käytännössä sujuva, Opetushallitukselle tehtävää ilmoitusta varten tarvitaan selkeä ja koulutuksen järjestäjille helposti sovellettava ohjeistus.

AMKE pitää perusteltuna, että varautumisvelvollisuus koskee kaikkia koulutuksen järjestäjiä, mukaan lukien yksityiset koulutuksen järjestäjät. Velvoitteiden tulee olla oikeasuhtaisia ja käytännössä toteutettavissa.

Ammatillisesta koulutuksesta annetun lain 8§:ää koskevat muutokset

Esityksessä täsmennetään lain 8§:ää siten, että siihen sisällytetään aiempaa selkeämmin turvallisuuteen ja ammattipätevyyteen liittyvää koulutusta, kuten merenkulun turvallisuuskoulutusta, sekä näiden koulutusten järjestämiseen sovellettavia säännöksiä.

AMKE pitää muutosta lähtökohtaisesti kannatettavana, koska se selkeyttää näiden koulutusten asemaa ja tekee näkyväksi niiden merkityksen osana ammatillista koulutusta. Samalla muutos tukee työelämän tarpeisiin vastaamista erityisesti aloilla, joilla osaamiseen liittyy turvallisuus- ja pätevyysvaatimuksia.

AMKE katsoo kuitenkin, että sääntelyä tulee täsmentää siltä osin, miten nämä koulutukset suhteutuvat tutkintokoulutukseen ja millä edellytyksillä niitä järjestetään. Ilman tätä on riski, että koulutuksen järjestäjille syntyy epäselvyyttä eri koulutusmuotojen rooleista, velvoitteista ja rahoituksesta.

Ammatillisen koulutuksen työelämätoimikunnat

Esityksessä ehdotetaan ammatillisen koulutuksen työelämätoimikuntien pääosin lakkauttamista ja osan niiden tehtävistä siirtämistä Opetushallitukselle. AMKE katsoo, että ammatillisen koulutuksen työelämäyhteistyön toimintatapoja voidaan ja on tarpeen uudistaa toimintaympäristön muuttuessa.

Samalla AMKE korostaa, että työelämäyhteistyö on keskeinen osa ammatillisen koulutuksen laatua, vaikuttavuutta ja uskottavuutta. Ratkaisevaa ei ole yksittäinen rakenne, vaan se, miten työelämän osallistuminen tutkintojen kehittämiseen, osaamisen arviointiin ja koulutuksen laadun varmistamiseen toteutuu jatkossa.

AMKE pitää hyvänä esitystä, että opetus- ja kulttuuriministeriö voisi asettaa työelämätoimikunnan määräajaksi. Toimikunnan tehtävänä olisi osallistua ammatillisen koulutuksen tutkintorakenteen ja niiden perusteiden kehittämiseen sekä toimia työelämän asiantuntijaelimenä ammatillista koulutusta koskevissa asioissa.

AMKE katsoo, että esitystä työelämäyhteistyöstä tulee kuitenkin vielä täsmentää. Nykyisessä muodossaan esitys ei riittävän selkeästi kuvaa, millä menettelyillä työelämäyhteistyö ja siihen liittyvä asiantuntemus turvataan työelämätoimikuntien roolin muuttuessa.

AMKE pitää tärkeänä, että ammatillisen koulutuksen järjestäjät tekevät koulutuksen kehittämisessä yhteistyötä alueellisesti ja valtakunnallisesti työ- ja elinkeinoelämän kanssa. Yhteistyön tulee olla koordinoitua.

Ammatillisen koulutuksen toiminnanohjauksen kokeilusta annettuun lakiin ehdotettava muutos

Esityksessä täsmennetään ammatillisen koulutuksen toiminnanohjauksen kokeilua koskevaa sääntelyä erityisesti sellaisten koulutusten osalta, jotka jäävät tutkintokoulutuksen ulkopuolelle, kuten ammattipätevyyskoulutus, sekä niihin liittyviä kokeilulupia.

AMKE pitää täsmennystä perusteltuna. Kokeilun toteutus edellyttää selkeitä pelisääntöjä siitä, millä perusteilla lupia myönnetään ja mitä ne käytännössä mahdollistavat. Täsmennykset ovat tarpeen, jotta kokeilun vaikutuksia voidaan arvioida luotettavasti.

AMKE korostaa, että jatkovalmistelussa on tärkeää varmistaa lupakäytäntöjen läpinäkyvyys ja yhdenvertaisuus sekä se, että kokeilun vaikutuksia seurataan systemaattisesti.

Ammattiosaamisen kehittämissyhdistys AMKE ry

Veli-Matti Lamppu

toimitusjohtaja

Satu Ågren

johtava asiantuntija

Lisätiedot: johtava asiantuntija, Satu Ågren, 040 772 3234, satu.agren@amke.fi